

Nro. 40.

A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Pénteken November 15-ik napján, 1811-ik
esztendőben.

Magyar Ország.

Posony, November 12-dikén:

A' közelebb múlt szombaton, reggel, Császár és Császárné Eő Felségek, nem külömben a' Cs. Kir. Fő Hertzegek 's Hertzeg Asszonyok, udvari tisztjeikkel 's tselédjeikkel együtt innen Bétsbe vissza utaztak. Egy nappal az előtt a' Szakszoniai Hertzeg *Antal* kedves feleségével *Mária Trézia* Austriai Fő Hertzeg Asszonnyal Fels. Urunk kedves nénnyével együtt városunkat elhagyván, hasonlóképen Bétsbe mentek. — E' folyó November 8-ik napján a' 25-ik, 9-ikén a' 26-ik, 11-ik napján a' 27-ik ülést tartották az itt lévő Ország Karjai és Rendjei.

Sopronyból Novemb. 10-ik napján. A' mi nemes Vármegyénk a' Rábaközi gyakorta való nagy víz áradásokra, és rossz útakra nézve, szükségesnek ítélvén még egy Vármegye Fizikust rendes fizetés mellett fel venni, a' Fels. K. Helytartó Tanátshoz folyamodott, melly ebbéli kérését helyesnek és igazságosnak tartván, e' folyó esztendő Junius hólnapjának 11-ik napján költ, és ezen Tek. Nemes Vármegyéhez küldött decretumában azt meg engedte. A' Fels. Helytartó Tanátsnak ezen kegyelmes meghatározása ezen Tek. Vármegyének mostani örökös és Fő Ispányával nagy kegyelmű *Eszterházi Miklós* Eő Hertzegségével is közöltetvén, 's azon második Fizikusi hivatalra Titt. *Sándorffy János* orvos Doktor Úr ajánlatván, a' ki néhány esztendőől fogva ezen Nemes Megye alsó szigetbéli kerületének mező városában Csornában lakik, és mind orvosi praxisa, mind az 1806-ik esztendőben ott körülbelől uralkodott mételyes nyavalyának orvoslásában keresett érdemei által magát esmeretessé tette, a' múlt October 28-ik napján tartott közönséges gyűllésében a' Vármegyének, a' szokott esküvés letétele után azon második Fizikusi rangjába béiktatódott. Egyszersmind az is meghatározatott, hogy nem tsak a' Rábaközi, hanem egyszersmind az alsó szigetbéli Kerületek is az ő orvosi gonviselése alatt legyenek, úgy mindazáltal, hogy a' felvígyázat a' Vármegye első Fizikusára Titt. *Hell János Nepomok* orvos Doktor Úrra bízattassék, 's ennek lakása ennekutánna is itt Sopronyban, a' második Fizikusé pedig továbbá is Csornában legyen.

Olasz Ország.

A' Majlandi hivatal szerént való újságleveleknek 26-ik Octoberi darabjában következő fontos tudósítás fordul elő *Sacco* híres orvos Doktorról: —

„Ez a' fáradhatatlan és munkás férfiú sem fáradságának sem költségének nem kedvez, tsak hogy a' Kormányzók jóltévő szándékát előmenetelíthesse. — Ő vitte bé Majlandba leg elsőben a' tehén himlővel való béoltást, ő az, a' ki néhány esztendőktől fogva minden honnyi terméseket, a' mellyekből tzu'kort készíteni lehessen, szorgalmasan megvizsgálta, ő az, a' ki néhány jó hazafiakkal együtt egy nagy fábrikat épített, mellyben gesztenyéből és tze'kla répából szép tzu'kort készített. Most egy olly hasznos plántát talált fel, melly Olasz országnak minden részében vadon terem, mellynek gyümölcseiből több okos embereknek jelenléte'kben, szép és egészséges lisztet és syrupot főzött. Arra kötelezte magát ez a' jó hazafi, hogy nem sokára meg fogja ezt a' plántát nevezni, és az avval való bánás módját is közleni fogja a' Publikummal.

A' 16-ik Octoberi Nápolyi tudósításokból azt olvassuk, hogy azon Országban a' vaccinatio, az az, a' tehén himlőnek béoltása szép előmenetelt teszen, és hogy e' most folyó esztendőben 30000 gyermek oltatott bé a' leg szerentésebb következéssel. — Bár Hazánkban is követnék az illy hasznos példát, bár sok szülék hagynák el régi balvélekedéseket, és ne engednék magzatjaikat a' pusztító himlő gonosz metélyétől vagy megölettetni, vagy meg undokíttatni.

A' Nápolyi Monitöre, avagy hivatal szerént való újság levelek azt tartják, hogy az Anglus rabló hajók még most is nyughatatlankodtattyák az Adriatikumi tengert, hogy a' múlt October első napjaiban 5 olly rakott hajót támadtak meg mellyek az Olasz Országi kikötőhelyekből a' Nápolyi kikötőhelyekbe menni igyekeztek. Ezen öt hajók, és az Anglus zsákmányozó hajók közt mérges verekedés támadván, mind a' két részről keményen viselték magokat, és minekutánna a' Nápolyi militzia, az az, fegyveres lakosok az Olasz Országi hajóknak segítségekre mentek, és a' tenger partjáról erőssen tüzeltek volna az ellenségre, két hajónál többet el nem rabolhatott, ezeket is pedig azért, mivel a' munitiójok elfogyván, az azokon vólt legénység a' szárazra szaladott ki. A' más három hajó, a' fegyveres lakosoknak tüzöktől segítettvén, mind addig viaskodtak az ellenséggel, míg ez onnan eltávozott. A' hajóokról hallatott jajgatásból és sírásból azt lehetett ítélni, hogy sok embert vesztett, és sok sebesített meg.

A' most folyó századbeli új találmányok közzé tartozik az a' hydrostaticus köpönyeg is, mellyet hajós Kapitány *Ladorini* talált, és a' mellyel a' múlt October vége felé, Livornóban számos nép szeme láttára szerentsés próbát is tett, a' kikötőhely töltéséről száraz lábbal a' tengerre menvén, és a' világosító toronytól ismét vissza. Noha a' tenger vize nem vólt egészen tsendes, még is mindazáltal semmi szerentsétlenség nem történt ő rajta. — Ő utánna a' legénye is próbát kívánt tenni a' hydrostatikus köpönyeggel, de szerentsétlenül, mivel alig ment a' tengerbe 100

lépésre, azonnal elmerült, 's többé fel sem jött a' víz alól.

Déli Amerika.

A' 8-ik Augustusi Buenos - Ayresi tudósításokból a' következő dolgokat lehet olvasni:

Julius 15 ik napján az ide való kastélyból az a' jel adatott, hogy a' Monte - Videói Spanyol hajósereg oda közelgessen. Ide érkezvén tizenegyedfél órakor, mingyárt tüzes bombikat hányattott bé a' városba, mellyek néhány házakat meggyújtottak, egy asszonyt a' karján volt gyermekével együtt megölték, és sok embert megsebesítettek. Ez az ágyúzás két egész óráig tartott, nagy zűrzavart okozott a' városbéliiek között, és igen sokan, kiváltképpen az asszonyok és gyermekek között a' nagy félelem miatt a' szabad mezőre futottak.

A' következett napon 11 órakor az ellenséges hajóseregnek, melly kilentz ágyúzó hajóból állott, kormányozója *Michinilla* egy posta hajót küldött az Insurgensek Juntájához, és azt kívánta, hogy Eliotot Paraquai Vice - Királynak lenni esmérje meg, a' ki mindazáltal sem a' Juntának, sem azoknak, a' kika' feltámadásban részt vettek, séreimekre ne legyen. Mivel erre a' feltételre a' Junta semmit sem ügyelt, mindenek úgy gondolkoztak, hogy az ellenség újobban ostromolni fogja a' várost; de a' városbélieknek és a' Juntának bámulására a' Spanyol kís hajósereg, melly az alatt is két ágyúzó hajóval szaporított meg, magát hátrább húzta, és a' várostól jótávól a' la Plata vizének partya mellett vasmatskákat botsátott le, hihetőképen ki nem álhatták az ő gyengén épült hajóik az azokon volt ágyúknak kemény döféseiket.

E' meg lévén azt végzette a' Buenos - Ayresi Junta, hogy minden ott lévő Anglus és északi Amerikai hajók árestáltassanak le, mellyet azok' kapitányai sem ellenzettek, és kevesen találtak közöttök, a' kik azt helybe ne hagyták volna. Ezek közzül a' hajók közzül öt 16 — 20 ágyúkkal rakattak meg, és egy próbált hajós kapitány válalta fel azoknak kormányozását. Erre volt a' Juntától bízatra, hogy azt a' Spanyol brigget, az az, két evezőjű lapos szállító hajót, mellyre Elliot volt Vice - Király minden kintsét rakatta vala, foglallya el; de *Heywood* Anglus Kapitány ellent állott, azt kívánván a' Juntától, hogy minden leárestált Anglus hajók adattassanak vissza, egyszersmind keményen meg parancsolta, hogy az Angliai Kormányzék híre, 's engedelme nélkül a' Spanyolok és insurgensek közt támadt háborúban telyességgel ne részsúljenek a' Brittusok.

A' múlt Augustus húlnapnak első napjaiban két hadi fogságra esett insurgents tiszteket bocsátott szabadon Generál *Elliot*, és újabb projectumokkal küldötte őket az insurgents Juntához vissza, mellyek abból állottak, hogy ő és a' Juntának néhány depütátusai mennyenek öszve a' *Nereus* Anglus hajóra, olly bizodalommal lévén hogy vele az insurgensek fejei megbékéllenek, látván, hogy ő, tudniillik Elliot, a' maga kétséges környűllállásai közzül kimenekedett, nemcsak, hanem segítő seregeket is nyert, mellyeknek hathatós segedelmek által ő Monte - Videot hathatóssan védelmezheti, más részről, hogy azt a' fegyveres népet, mellyet Péruba küldött a' Junta, a' Limai Vice - Király megverte, és 100

mértföldre úzte magától. Ennekfelette a' Braziliái Régens Hertzeg is, a' ki a' Paraquaji tartományt magáévá tenni igyekszik, 6000 főből álló segítő sereget küldött Ellio Generálhoz; de ő gyanúságba esvén azon Hertzeg eránt, a' segítségére küldött népnek tsak némelly részét fogadta el, a' többit pedig vissza küldötte.

Elegyes Dolgok.

Noha néhány esztendőkkel ennekelőtte, még *Pitth* minister életében, a' rabszolgákkal való otsmány kereskedés Anglia Országban megtiltatott; mindazáltal titkon még most is gyakorolhatik, és ezek a' szerentsétlen teremtések Spanyol hajókon küldetnek az elárúltatás végett a' déli Amérikába. — Az elmúlt October 8-ik napján Vliszingben egy magazinumban, melly jobbadon égett boros hordókkal vólt megtöltve, az égett bor vigyázatlanságból meg gyúlván, lángal folyt az úttzán, és kevésbé múlt, hogy meg nem gyújtotta a' várost. Az ott lévő számos katona őrizet, és a' jó tűzoltó eszközök a' tűz kiterjedését meg akadályoztatták.

Murviedro városa, a' Valentziai tartományban a' közép tenger mellett, mellyet a' múlt postanapon említettünk, és a' mellynek erősségét most Fr. Marsal *Suchet* ostromolja, hajdan *Saguntum*-nak neveztetett. Ez a' város a' Rómaiakkal szövetségben élt, és a' második Kartagói háborúra, melly a' háborúkról írt historiákban a' legnevezetesebb háborúk között való vólt, alkalmatosságot szolgáltatott, mellyben *Hannibal* Saguntumot megszállotta, 's erőszakos reá való rohanással meg is vette. Ezen város ostromlása alatt, egy-néhány deputátusokat küldvén a' Rómaiak Kár-

tagóba, azt kívánták, hogy Saguntum az ostromlás alól oldoztassék fel, és adattassék kezekbe Hannibal, de egyiket sem mivelte a' Kartagóbéli tanáts.

Nápoly országban nagy előmenetele van a' tehén himlővel való béoltásnak. — A' múlt October közepe táján ismét dühösködni kezdett a' Vezuvius, és minekutánna egynéhány napig füstölgött volna, sok hamut és tüzes követ hányt ki a' maga telhetetlen gyomrából, de még eddig semmi kárt nem tett.

A' Brezlai új Universitas a' múlt October 19-ik napján íktatódott bé nagy pompával, sok különbkülönbféle rangú és méltóságú személyeknek jelenlétekben. Minthogy az Oderai Frankfurti Universitasban vólt Professoroknak nagy része ide tétetődött által, három vallású Tanítókból áll ez az új Universitas, úgymint Katolikus, Evangélikus, és Reformátusokból. Annak a' bábaságot tanító Brezlai institutumnak, melyet néhai *II. Fridrik* nagy Király 1770-ik esztendőben felállított, a' mostan uralkodó Fels. Prussziai Király *III. Fridrik Wilhelm* az előbbi Katalin nevezetű Apátzák klastromát ajándékozta, mellyben 12 szegény szülő személyeknek, a' bábaság mesterségét tanító Professornak, és néhány házi tiszteknek is alkalmas szállások vagyon. — Az olly személyeknek is rendeltetett tisztességes szállás, a' kik titokban kívánnák az ő gyermekszüléseket tartani.

*

Ma Austria nagy Szentjének és Pátronusának innep napja lévén, és azt a' mi nyomtató legényeink is meg innepelni kívánván, fél árkus újságnál többel a' Magy. Kurir tisztelt Olvasóinak nem szolgálhattunk.